

LANDELIJKE INVOERING AANPAK KINDERMISHANDELING

Kindermishandeling is een van de ergst denkbare vormen van onrecht. Een kind kan zich op geen enkele manier verweren. Daarom gaan we dat onrecht te lijf. Met z'n allen. Het moet – en het kan. Met de RAAK-aanpak wordt het beter mogelijk om iets tegen kindermishandeling te doen. Het Nederlands Jeugdinstituut ondersteunt in opdracht van het programmaministerie voor Jeugd en Gezin de gemeenten bij de invoering van die aanpak. Hoe zij dat gaat doen, staat in deze folder.

Allemaal meedoen - zonder uitzondering

Het Actieplan Aanpak Kindermishandeling *Kinderen Veilig Thuis* moet mishandeling van kinderen een halt toe roepen. Dit gebeurt onder andere door het invoeren van een regionaal sluitende aanpak, gebaseerd op de aanpak van de Reflectie- en Actiegroep Aanpak Kindermishandeling (RAAK). De resultaten zijn veelbelovend.

Wat is de kern van de RAAK-aanpak?

Als alle mensen in de keten beter weten wat de signalen van kindermishandeling zijn, beter samenwerken en alerter zijn, kunnen we voorkomen dat er kinderen vernederd, mishandeld, misbruikt of verwaarloosd worden. Instellingen die met ouders en kinderen werken, moeten hun werkwijze zo aanpassen, verbeteren en aanvullen dat een effectieve aanpak van kindermishandeling een reële optie wordt.

De RAAK-aanpak is van 2003 - 2006 in de volgende regio's ontwikkeld:

1. Flevoland
2. Amsterdam-Noord
3. Westelijke Mijnstreek
4. Zaanstreek / Waterland

Het succesvol invoeren van de nieuwe aanpak valt of staat met de bereidheid van alle betrokkenen: opvoeders, burens, vrienden, bekenden, maar ook gemeenten, mensen die werken in het onderwijs, de opvang, de gezondheidszorg, de jeugdzorg, de welzijns- en de veiligheidssector. Dus u gaat ook meedoen. Maar u krijgt er volop hulp en ondersteuning bij.

Wees een held voor een kind

Afgezien van mensen die met kinderen werken, zijn er natuurlijk ook mensen die met de ouders van die kinderen werken zoals: psychotherapeuten, politiemensen, huisartsen, mensen van politie en reclassering. Het komt nu nog te vaak voor dat deze beroepskrachten hun cliënten bewust of onbewust uit de wind houden. Dat kan niet meer: wie vermoedt dat zijn cliënt op een bepaalde manier zijn kind mishandelt, kan op dat moment beter de held van het kind zijn dan de beschermengel van die volwassene. Dat klinkt logisch, maar het is de bedoeling dat iedereen er ook in de praktijk naar handelt.

Raamwerk toont hiaten per regio

U bent onlangs, als vertegenwoordiger van een van de centrumgemeenten of van de provincies, door de rijksoverheid verzocht om de komende drie jaar de RAAK-aanpak kindermishandeling in te voeren. Er is geld beschikbaar gesteld voor onder meer het aanstellen van een regiocoördinator. Bovendien krijgt u ondersteuning van het Nederlands Jeugdinstituut.

Iedere regio begint met een inventarisatie. Er is een raamwerk, opgebouwd uit een flink aantal toetspunten, dat snel inzicht geeft in hiaten en overlappings op het gebied van het voorkomen, signaleren, stoppen van kindermishandeling en het beperken van schade. Aan de hand hiervan ontwikkelt iedere regio zijn eigen, op de plaatselijke situatie gericht, werkplan voor de komende tijd (van mei 2008 tot en met december 2010). De grote verdienste van het raamwerk is dat het niet alleen een overzicht geeft van de beginsituatie; het is ook een uitgangspunt voor verbeteringen en geeft de mensen die gaan zorgen voor de invoering een helder richtsnoer.

Regionale werkplannen

De regionale werkplannen zijn gericht op plaatselijke situaties. Iedere regio stelt zijn eigen prioriteiten maar ze komen allemaal aan twee hoofddoelen tegemoet:

IEDEREEN DIE MET KINDEREN WERKT, HEEFT VOLDOENDE KENNIS EN VAARDIGHEDEN OM KINDERMISHANDELING TE SIGNALEREN EN, AFHANKELIJK VAN HUN FUNCTIE, OOK TE STOPPEN EN DE SCHADE TE BEPERKEN;

IEDEREEN WERKT VOLGENS HET REGIONAAL HANDELINGS-PROTOCOL. WIE WAT WANNEER DOET NA EEN SIGNAAL VAN KINDERMISHANDELING IS IN DIT PROTOCOL BESCHREVEN. ALLEEN ZO KLUNNEN WE GOED SAMENWERKEN.

Vertrouwen is noodzakelijk

Regionaal Handelingsprotocol helpt gestructureerd alert te zijn.

‘Vertrouwen is niet alleen gewenst, het is noodzakelijk.’ Dat zegt Marian van Leeuwen, meewerkend vrouw van het invoeringsplan. ‘In de ketensamenwerking is geen ruimte voor zwakke schakels. Daarom zijn de verwijfsafspraken bindend. Als de docent van een kind melding maakt van een vermoeden van mishandeling, dan moet hij of zij erop kunnen rekenen dat er iets met die melding gebeurt. We hebben in de RAAK-regio’s, onder meer in Flevoland, laten zien dat wederzijds vertrouwen sneller in zicht komt als je bindende afspraken maakt.’

De afspraken waarover Marian van Leeuwen het heeft, komen in het *Regionaal Handelingsprotocol*. Aan de hand van dit protocol kan iedere deelnemer zien wat er van hem verwacht wordt – en wanneer. In het protocol staat verder hoe opvoedingsondersteuning eruit moet zien, wanneer er een strafrechtelijke procedure gestart moet worden en hoe je mogelijke kindermishandeling kunt signaleren, onder meer op eerste hulp-afdelingen van ziekenhuizen.

‘Nu is het aantal meldingen van deze afdelingen nog onrustbarend laag. Het Regionaal Handelingsprotocol drukt mensen nog meer met hun neus op de feiten. Het laat zien dat er nog steeds kindermishandeling voorkomt en dat we er allemaal iets aan kunnen doen door er op een gestructureerde manier alert op te zijn. Het maakt de mensen wakker. Nog altijd zijn er huisartsen die geen enkel geval van kindermishandeling in hun praktijk waarnemen, terwijl ze er toch heus zijn. De vanzelfsprekendheid en de gedrevenheid waarmee we kindermishandeling te lijf gaan, moet een soort beweging worden, een tweede natuur. Je realiseren dat kindermishandeling ook in jouw omgeving voorkomt, is het begin.’

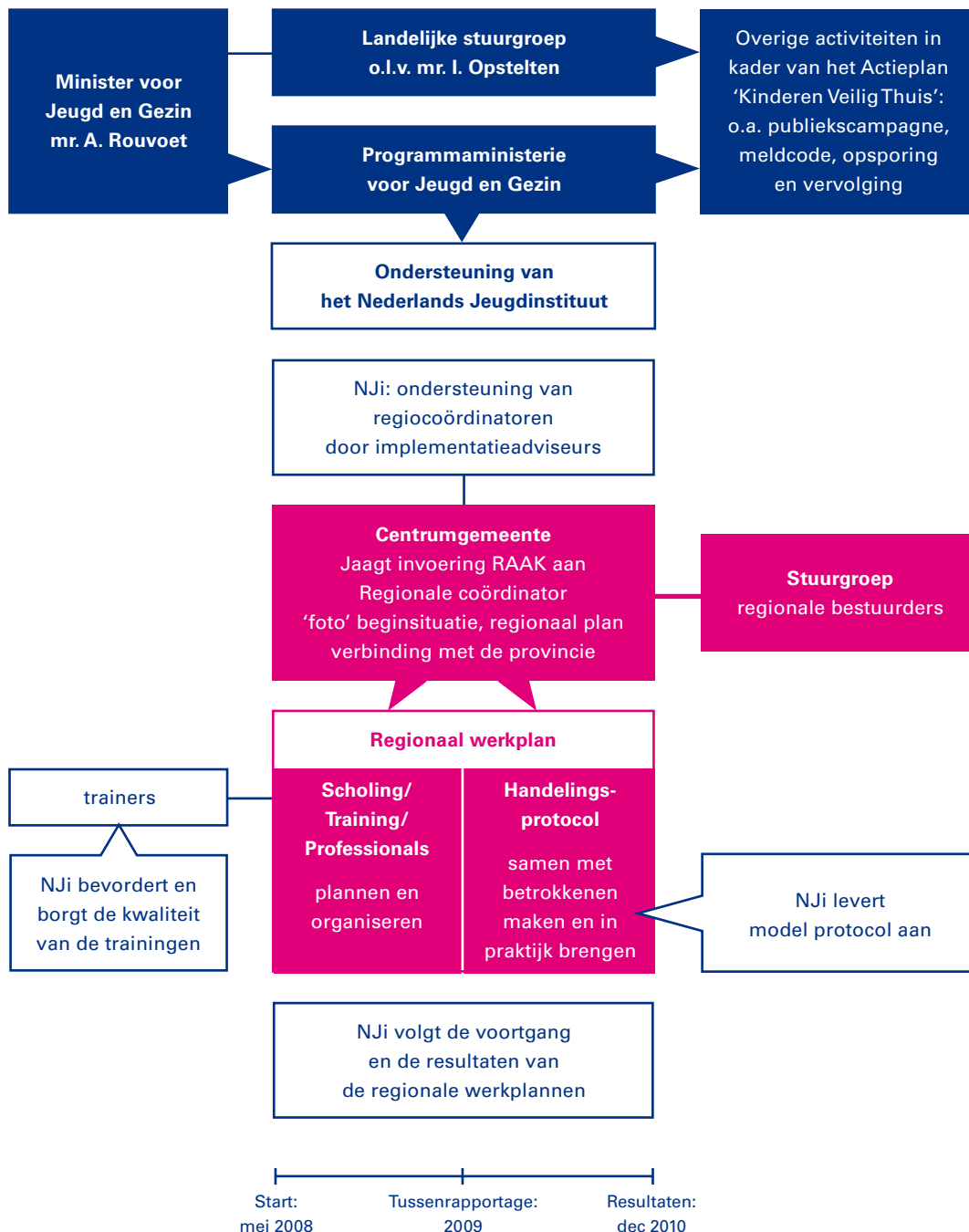
MEEDOEN

Scholing voor professionals en vrijwilligers

Leren wat we niet weten, herhalen wat we al wisten.

Iedereen die met kinderen werkt, moet straks weten hoe hij een mogelijk geval van kindermishandeling signaleert en hoe hij daar met het kind en de ouders over praat. Verder moet hij weten wat de hulpmogelijkheden zijn voor kind en ouders: de bureaus jeugdzorg, het Advies- en Meldpunt Kindermishandeling en andere deelnemers in de regio. Ten slotte moeten beroepskrachten en vrijwilligers bekend zijn met de wetgeving op het gebied van privacy en beroepsgeheim. Ook praktische kennis van het regionaal handelingsprotocol staat op het lijstje van dingen die iedereen hoort te weten.

Invoering aanpak kindermishandeling in schema

Het invoeringsplan in staccato

- ✓ De verspreiding van de nieuwe aanpak kindermishandeling gebeurt in opdracht van het programmaministerie voor Jeugd en Gezin en onder toezicht van de landelijke stuurgroep Aanpak Kindermishandeling, onder leiding van mr. I. Opstelten. Op 25 februari 2008 is deze ingesteld door minister A. Rouvoet.
- ✓ Centrumgemeenten krijgen geld van de overheid om onder meer een coördinator aan te stellen die een regionaal werkplan opstelt.
- ✓ Met voldoende en goede opvoedingsondersteuning kan kindermishandeling vaak worden voorkomen. Daarom is het goed als de regiocoördinator nauw samenwerkt met degenen die de Centra voor Jeugd en Gezin in de gemeenten implementeren.
- ✓ Kindermishandeling komt vaak voor in gezinnen waar ook andere vormen van huiselijk geweld bestaan. Daarom is het goed als de regiocoördinator nauw samenwerkt met degenen die de aanpak van huiselijk geweld in de regio implementeren.
- ✓ Het regionale werkplan dient in ieder geval twee onderdelen te bevatten: (1) scholing voor mensen die werken met kinderen, (2) afspraken tussen instellingen over wie wat wanneer doet na een signaal van kindermishandeling (regionaal handelingsprotocol).
- ✓ Het Nederlands Jeugdinstituut levert intensieve ondersteuning aan de regio's:
 - Ondersteuning van de regiocoördinator (individueel maar ook groepsgewijs) bij het maken en uitvoeren van het regionale invoeringsplan;
 - Ondersteuning bij het organiseren van de deskundigheidsbevordering;
 - Ondersteuning bij het maken en invoeren van het handelingsprotocol o.a. door een modelprotocol aan te leveren;
 - Overzicht geven van mogelijke trainingen die de regio kan inkopen voor deskundigheidsbevordering van diverse groepen mensen die werken met kinderen;
 - Ervoor zorgen dat de kwaliteit van die trainingen aan een minimum voldoet;
 - Bijdragen aan de ontwikkeling van digitale leertrajecten voor het signaleren van kindermishandeling;
- ✓ Het NJi overlegt met landelijke projectleiders van andere trajecten die kunnen bijdragen aan een betere aanpak van kindermishandeling: ontwikkeling van Centra voor Jeugd en Gezin, Advies en Steunpunten Huiselijk Geweld, Beter Beschermd, LAAK, elektronisch kinddossier, actieplan Diversiteit, verwijzingsindex risicojeugd, actieplan Professionalisering in de jeugdzorg, Passend Onderwijs, ontwikkelingen in de gezondheidszorg.
- ✓ Het NJi volgt de uitvoering van de regionale werkplannen op de voet en rapporteert hierover in 2009 en 2010 aan de (regionale) stuurgroep en de opdrachtgever.
- ✓ De invoering van de aanpak Kindermishandeling start in mei 2008 en wordt in december 2010 afgerond.
- ✓ Of de nieuwe aanpak kindermishandeling werkt, zal nagegaan worden in een onderzoek. Onder meer wordt nagegaan of mensen die werken met kinderen beter weten hoe zij kindermishandeling kunnen signaleren en wat ze dan moeten doen, en of instellingen de afspraken die ze maken over de aanpak van kindermishandeling in de praktijk ook nakomen.

Meer informatie:

- ✓ Nederlands Jeugdinstituut:
 - Projectleider: Andrea Smits (a.smits@nji.nl)
 - Helpdesk: d.vantessel@nji.nl
 - website www.nji.nl/thema kindermishandeling
- ✓ Actieplan Aanpak Kindermishandeling Kinderen Veilig Thuis: te downloaden op www.jeugdengezin.nl en www.nji.nl
- ✓ Lessen van en voor regio's RAAK – gratis te bestellen via www.nji.nl.
- ✓ Feitenoverzicht 'Aanpak kindermishandeling en het Centra voor Jeugd en Gezin' (te downloaden op www.nji.nl).

Tekst: Rik Oerlemans en Carolien Konijn

Nederlands Jeugdinstituut

Postbus 19221, 3501 DE Den Haag
www.nji.nl

Programmaministerie voor Jeugd en Gezin

Postbus 16166, 2500 BD Den Haag

WWW.JEUGDENGEGIN.NL